

2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Bilimsel Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme¹

Sema Koçlu , İstanbul

 <https://doi.org/10.37583/diyalog.1404209>

Öz

Dünya küreselleştikçe haber alımı da hızlanmıştır. Haber çevirisi, dünya genelinde anında haberlere erişim sağlamamızda önemlidir. Ancak, bazı medya-iletişimciler ve haber çevirmenlerince haber çevirisinin varlığı tam anlamıyla kabul görmemektedir. Bu durumun kabul görebilmesi için çeviribilimde haber çevirisine odaklanan araştırmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada 2000-20023 yılları arası Türkiye’de gerçekleştirilen haber çevirisi bağlantılı bilimsel makaleler, lisansüstü tezler, kitaplar ve (özetlerine veya tam metinlerine ulaşılabilen) bildirimler kategorilere ayrılmıştır. Bu araştırmada, kaynakça tarama yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler betimleyici analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Haber Çevirisi, Çeviri Haber, Basın Çevirisi, Çeviribilim, Betimleyici Analiz.*

Abstract

A Review on Scientific Studies Published in Turkey in the Field of News Translation between 2000-2023

As the world has globalized, news reception has accelerated. News translation is important in providing instant access to news around the world. However, the existence of news translation is not fully recognized by some media-communication professionals and news translators. In order for this situation to be accepted, it is thought that research focusing on news translation should be conducted in translation studies. In this study, scientific articles, postgraduate theses, books and papers (abstracts or full texts of which are available) related to news translation conducted in Turkey between 2000-20023 were categorized. In this study, the bibliography search method was used and the data obtained were evaluated with the descriptive analysis method.

Keywords: *News Translation, Translated News, Press Translation, Translation Studies, Descriptive Analysis.*

Einsendedatum: 07.10.2023

Freigabe zur Veröffentlichung: 15.12.2023

¹ Bu makale, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Uluslararası Dil Çalışmalarında Yeni Yönelimler Sempozyumu’nda sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan *2000 Sonrası Haber Çevirileri Alanında Türkiye’de Yayınlanan Bilimsel Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme* adlı bildirinin geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir.

EXTENDED ABSTRACT

As a result of technological developments, the globalized world has manifested itself in the field of news as well as in many other fields. This situation has made it possible to be instantly informed about events that concern the whole world and therefore all people. At the same time, it can be said that globalization has led to the formation of similar expectations and consumption trends in news consumption, as in every field that is affected by globalization and has similar consumption habits. Over time, it has been observed that, in addition to the purpose of news transmission, a number of financial and ideological concerns have caused international media outlets to take into account the consumer profile and expectations in news production. In doing so, international media outlets have started to produce news content from all over the world, in different languages and cultures, with a variety of subject content. Fast news flow has an important place in obtaining news from different parts of the world and therefore, from places where different languages are spoken. Considering all this, it can be said that we owe it to news translations that we can be informed about important or interesting news happening anywhere in the world in a very short time.

News translations are of great importance in international news transmission, but the existence of news translations is often unrecognized or unknown to news consumers. It is natural for those who are not particularly interested in this field not to be aware of it, but news translations are not fully recognized by media-communication professionals and those who can be said to have carried out the news translation, i.e., those who are closely connected with the news. Many studies have shown that the resulting product is seen as a news production product and that the people who translate the news define themselves as journalists or producers, even though they have carried out the act of translation.

It can be stated that scientific research on news translation should be conducted in the field of translation studies in order to be able to talk about the existence of the act of translation in news translated into different languages and to be able to state and therefore accept that the resulting product is a translation product. This is of great importance both for media communicators and translation scholars who are intertwined with the field, for those who translate news, and for those who receive translation education to gain awareness about news translation. For this reason, it can be stated that the number of studies on news translation should increase. The increase in these studies will be reflected in translation education, and what is taught in translation education will be reflected in translation practices. What is reflected in translation practices will both provide material for new translation studies, and as a result the existence of news translations will be accepted.

Translation studies are interdisciplinary in nature. Translation studies are carried out in every field where the existence of translation can be mentioned. In particular, there are many studies related to the fields of social sciences in which translation studies are included. The fields of media and communication and journalism are among them. In recent years, it can be observed that media studies have increased both in the world and in our country. Although the number of scientific studies in news translation, which is a sub-field of the media field, has increased in recent years, it can be observed that there are very few studies on the media in general.

When we look at the studies conducted worldwide in the field of news translation, it is seen that they are both very few in number and are generally discourse analysis studies. It can also be observed that these are generally descriptive studies. It is a treasure for researchers to collect and compile the studies conducted in a particular field. This reveals the importance of bibliography and literature review. This can be done for the world in general or for a specific country.

Addressing the scientific studies on news translation in Turkey will reveal the gaps in the field, which is the aim of this study, and provide information about the issues that need to be studied in the field. For this reason, this study will compile and categorize scientific studies (research articles, doctoral and master's theses, books and abstracts or full texts of papers which are available) on news translation in Turkey between 2000 and 2023. In the study, bibliography search method will be used as the research method and the data obtained will be evaluated by descriptive analysis method.

Giriş

Günümüz gerçeği olan küreselleşme Marshall McLuhan'ın da ifade ettiği gibi dünyamızı küresel bir köye dönüştürmüştür (McLuhan 1962; Schäffner 2000; Durmaz 2018). Birçok alandaki tüketim alışkanlığının ve tüketici beklentilerinin dünyanın birçok yerinde benzerlik göstermesi, bu küreselleşmenin bir göstergesi olarak meydana gelmektedir. Kullanılan elektronik cihazlardan giyim-kuşama kadar birçok alanda dünya genelinde ortak kullanım tercihleri buna örnek olarak gösterilebilir. Ortak bir dili olmayan bu küresel köyde iletişimin sağlanması şüphesiz çeviri ile mümkündür (Koçlu 2022a: 63). Dolayısıyla her ne kadar günlük hayatın koşturmasıyla akla gelmesede çevirinin küreselleşmeye katkıları göz ardı edilmemelidir. Aynı zamanda küreselleşmenin çeviri ihtiyacını doğurduğu ve bu sebeple çeviri alanındaki çalışmaların artmasına sebep olduğu veya başka bir değişle fark edilip hakkında çalışmalar yapılmasına vesile olduğu da söylenebilir. Yani karşılıklı bir etkileşimden ve birbirini beslemelerinden bahsetmek mümkündür.

Küreselleşmede uluslararası haber dolaşımı da önemli bir rol oynamaktadır. Bu genelde medya, özelde ise haber çevirilerine önem verilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Fakat hem medya hem de haber çevirileri ile ilgili çok çalışma mevcut değildir². Özellikle haber çevirileri özelinde bu sayı çok daha azdır. Bu da haber çevirisi gerçekleştiren kişinin kendini gazeteci veya üretici olarak görmesine (bkz. Caimotto 2010; Tsai 2010; Koçlu 2019 ve 2022: 179a) veya çeviri haberin uluslararası bir haber olarak değerlendirilmesi gibi birçok eksikliğe sebep olabilmektedir (Koçlu 2022: 178a). Bu da meslekleşme ve çeviri eğitimi gibi çeviri alanı için çok büyük bir öneme sahip konular noktasında sorunlar yaşanmasına neden olabilmektedir. Nitekim 2021 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada Türkiye'de çeviri eğitimi verilen bölümlerde haber çevirisi derslerinin varlığı müfredat incelemesi ile ortaya konmuştur. Bu çalışmanın sonucuna göre 55 üniversitede çoğunlukla medya çevirileri ve basın dili dersleri altında haber çevirileri derslerinin olduğu, fakat bu derslerin yarısından fazlasının seçmeli olduğu ve sadece farkındalık kazandırmaya yönelik dersler oldukları görülmüştür (Koçlu 2021: 385). Bu durum doğal olarak beraberinde farkındalık eksikliği ve haber çevirilerini çeviribilimciler ve çevirmenler olarak sahiplenme noktasında geri kalındığı anlamına gelebilir. Bu eksiklik şüphesiz ki genelde medya özelde ise haber çevirileri ile ilgili bilimsel çalışmalara ağırlık verilerek giderilebilecektir. Haber çevirileri çalışmaları açısından güncel duruma üst bakış atılabilmesi için bu çalışmada, Türkiye'de 2000-2023³ yılları arası gerçekleştirilen haber çevirileri bağlantılı bilimsel çalışmalar derlenip kategorilere ayrılacaktır.

---

²Detaylara alt bölümlerde değinilecektir.

³Yürütülen mevcut araştırmanın sınırlılığını oluşturması açısından, 2000-2023 yılları arasında ele alınan çalışmaların belirlenmesinde en son tarama 15 Haziran 2023 tarihinde gerçekleştirilmiş, bu tarih sonrası yayınlanan bilimsel çalışmalar dâhil edilmemiştir.

Dünyada Haber Çevirisi Çalışmaları

Kitle iletişiminin gelişerek geniş coğrafyalara yayılmasıyla birlikte, üretim ve tüketiminin arttığı gözlemlenebilir. Bu tüketimin her alanda olduğu gibi kitle iletişim araçlarının kullanımını da arttırdığı ifade edilebilir. Nitekim zamanında lüks olarak adlandırılan ve herkesin evinde bulunmayan bir kitle iletişim aracı olan televizyon, artık cebimize sığar duruma gelmiştir. Bu gelişim, teknoloji şirketlerini üretim yarışına yönlendirdiği gibi bu araçlar vasıtasıyla tüketicilerle buluşan medya organlarını da bir rekabete yönlendirmiştir. Bu durum, zamanla artan ve çeşitlenen medya organlarının sayısından görülebilir. Küreselleşmenin bir sonucu olarak, benzer tüketim alışkanlıkları yukarıda da ifade edildiği üzere, dünyanın neredeyse her yerinde görülebilmektedir. Bu hem kitle iletişim araçlarının kullanım şekli ve sıklığını hem de edinilen bilgilerin benzer oluşunu beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, anıdalık önem kazanmış ve haber üretimi sadece ulusal değil, aynı zamanda uluslararası bir boyut kazanmıştır.

Medya organlarının uluslararası haber aktarımı için önceleri kendi muhabirlerini/gazetecilerini kullanmaları çok masraflı olduğundan (Cage 2016: 26) 1800'lü yıllarda haber ajansı fikri doğmuş ve günümüzde de varlığını sürdüren Associated Press (AP) ile haber ajansları oluşmaya başlamıştır (Hartmann 2006: 57f). Bu haber ajansları müşterileri olan medya organlarına haber içerikleri oluşturup satmaktadır. Çoğunlukla belli dillerde oluşturulan bu haber içerikleri medya organlarınca çeviriye tabii tutulmaktadır ve bu çeviri esnasında maddi ve ideolojik birtakım faktörler sebebiyle manipülasyonlar meydana gelebilmektedir (Thurbin Yat 2007: 40).

Haberlerin hayatın bir parçası olduğu gerçeği ve bunların uluslararası haber dolaşımı için çevrilmesi gerekliliği, haber çevirileri alanında araştırmaya değer çok sayıda araştırma nesnesi sunmaktadır. Özellikle son yıllarda gerek Türkiye'de gerekse diğer ülkelerde haber çevirisi konulu çalışmaların arttığı görülebilir. Stetting, haber çevirisinin, diğer bir ifadeyle haber çeviri eyleminin diğer çeviri eylemlerinden farklı görülebileceğini 'Transediting' (translation+editing) tanımıyla ön plana çıkarmıştır (Stetting 1989). Stetting'e göre haber çevirisi eylemi sadece bir çeviri değil aynı zamanda biçimleme de gerektirmektedir. Bu da aslında çokça tartışılan haber çevirmeninin görev tanımını akla getirmektedir. Benzer bir tanımla Van Doorslaer de yapmaktadır. Kendisi haber çevirmenini gazeteci ve çevirmen terimlerinden türettiği bir terim olan 'Journalator' olarak tanımlamaktadır (Van Doorslaer 2012: 1049; 2022: 174). Bu durum haber çevirilerinin gerek ürün gerekse süreç olarak birçok çeviri türünden farklı ele alınması gerektiği anlamına gelebilir. Dolayısıyla sayıları gün geçtikçe artan haber çevirisi konulu çalışmaların daha da artması gerektiğinin altını çizmektedir.

Dünya geneline bakıldığında, haber çevirisi bağlantılı çalışmaların Grafik 3'te değinilen Türkiye'de yapılan çalışma başlıklarıyla benzerlik gösterdiği görülebilir. Bunlar arasında haber metni ve haber çevirisi metin analizleri⁴, haber çevirisi süreci⁵,

⁴ Bkz. Varga 2016; Van Doorslaer 2012; Gawlas 1998.

⁵ Bkz. Bani 2006; Bielsa / Bassnett 2009; Akbar 2012; Davier 2022.

haber çevirmeni⁶, haber çevirisi stratejileri⁷, çeviri haber tüketicileri⁸ ve yerelleştirme⁹ ile bağlantılı çalışmalar yer almaktadır. Bunlar haber çevirisi ile ilgili gerçekleştirilmiş çalışmaların kategorileriyle ilgili bilgi vermek amaçlı değinilmiş bazı çalışmalardır. Belirtilen çalışmalar haricinde alana katkı sağlayan başka çalışmalar da mevcuttur.

Haber çevirisi bağlantılı çalışmaların kategorilerine bakıldığında haberi ürün, süreç veya çevirmen olarak ele alan çalışmalar oldukları görülmektedir. Burada haber çevirisi ve çeviri haber terimleri göze çarpmaktadır. Haber çevirisi genel anlamda sözlü veya yazılı ele alınmış haber metinlerinin çevirisi olarak tanımlanabileceken, çeviri haber ise çeviri eyleminin ardından ortaya çıkan ürün olarak görülebilir. Bu noktada önemli olan ise ortaya çıkan ürünün erek metin olarak tanımlanıp tanımlanamayacağıdır. Her ne kadar Skopos kuramına göre kaynak metin ve erek metin farklı amaçlara sahip olabilse de (Reiß/Vermeer 1991: 105), Stetting'in transediting terimiyle ifade ettiği gibi haber çevirilerinde sadece bir çeviri değil aynı zamanda bir biçimleme de söz konusudur. Dolayısıyla ortaya çıkan ürünü sadece çeviri haber olarak tanımlamadan önce çeviri haber özelliklerine bakmak gerekir. Bielsa ve Bassnett'e göre bilgi iletimi, açık ve anlaşılır bir dil kullanımı, haber çevirisinin belli bir coğrafya, zaman ve kültüre gerçekleştirilmesi, kısıtlı bir süre içerisinde gerçekleştirilmesi, çeviri haberin yayınlanmadan önce çevirmen tarafından kontrol edilmesi ve gerekirse düzeltilmesi çeviri haberlerin özellikleri arasında sayılabilmektedir (Schäffner 2012; Şevik 2023).

Ele alınan çalışmaların haber çevirisi, çeviri haber, haber çevirmeni gibi alt başlıklar altında toplanabiliyor olmasının, Türkiye'de 2000-2023 yılları arası ele alınan haber çevirileri bağlantılı bilimsel çalışmaların bulunmasında yardımcı olabileceği düşünülmüştür. Nitekim bu anahtar kelimeler çalışmanın yöntemlerinden biri olan kaynakça tarama yönteminde kullanılmıştır. Dünyada ve ülkemizde haber ile basın birbiriyle bağlantılı terimler olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla kaynakça tarama esnasında daha çok çalışmaya ulaşabilmek adına haber çevirisi/haber çevirileri haricinde basın çevirisi/basın çevirilerine de yer verilmiştir.

Bibliyografya ve Literatür Taramasının Bilimsel Çalışmalardaki Önemi

Bilimsel çalışmaların olmazsa olmazı şüphesiz iyi oluşturulmuş bir kaynakçadır. Çalışılan alana katkı sağlamış önemli ve eski kaynakların yanı sıra güncel kaynaklar da bir çalışmada önem arz etmektedir. Nitekim eski ve güncel çalışmalardan oluşan iyi bir kaynakça, çalışmanın güvenilirliğini arttırmakla birlikte çalışmayı gerçekleştiren kişinin literatürü dikkate aldığını ve özverili olduğunu göstermektedir. İyi bir kaynakça sadece çalışmayı gerçekleştiren açısından önemli değildir, aynı zamanda alana ilgi duyanların kaynaklara çabuk ulaşmasına da olanak sağlamaktadır. Önemli kaynakların bir arada bulunduğu bir kaynakça, alanda gerçekleştirilecek diğer çalışmalar için hazine değerindedir. Zamanı etkili kullanması gereken araştırmacılar için bu durum zamandan

⁶ Bkz. Van Doorslaer 2012; Tsai 2010.

⁷ Bkz. Hernandez Guerrero 2022; Scammell 2018; Loupaki 2010; Gambier 2006.

⁸ Bkz. Scammell 2022; Lu / Chen 2011.

⁹ Bkz. Orengo 2005.

büyük ölçüde tasarruf edilmesine olanak sağlayabilmektedir. Ayrıca çeşitli, çok ve birbiriyle bağlantılı kaynakların bir arada olması, araştırmacılara bir üst bakış sağlayabileceği için, alanla ilgili çalışmaların çeşitlenmesi ve artmasına yardımcı olabilecektir. Diğer bir önemli nokta ise her araştırmacının kaçınması gereken intihaldir. Bibliyografyalar, kaynağa yani yazara/yazarlara uygun şekilde atıfta bulunulmasına ve dolayısıyla intihalden kaçınmaya yardımcı olmaktadır. Çok doğaldır ki bazen çalışmalarda başkasının vardığı sonuca varılabilmektedir. Çoğu kez kasten olmasa da, farklı araştırmacıların aynı şeyi söylemesi intihali akla getirmektedir. Kişinin uzun emekler sonucu vardığı sonuç her ne kadar kendi görüşü olsa da, iyi bir bibliyografyayla aynı şeyin başkası tarafından da söylenip söylenmediği veya aynı konunun başkası tarafından çalışılıp çalışılmadığı anlaşılabilir. Böylelikle kişi akademik dürüstlüğü koruyarak diğer kişiye atıfta bulunarak intihalden kurtulmuş, kendini de koruma altına almış olacaktır.

Diğer yandan sadece çalışılacak alanla ilgili kaynakları bulmak yeterli değildir. İyi bir çalışmanın ortaya çıkabilmesi için literatür taraması büyük önem arz etmektedir. Literatür taramasıyla birlikte belirli bir konudaki mevcut literatür özetlenir ve değerlendirilir. Yani hangi çalışmada hangi yöntem kullanıldı, nasıl sonuçlara varıldı gibi soruların cevapları aranır (Şan/Koçlu 2020: 785). Bu da gerçekleştirilecek diğer çalışmalar için bağlam oluşturulması noktasında yardımcı olabilmektedir. Buna ek olarak ise bunların özetlenip değerlendirilmesi, alandaki boşlukların saptanmasına olanak sağlayarak buna bağlı olarak yeni çalışmalara kapı açabilmektedir (Şan/Koçlu 2020: 787). Ayrıca iyi bir literatür taraması konunun derinlemesine anlanmasına, önceki araştırmaların geliştirilmesine, buna bağlı olarak da bilginin birikerek ilerlemesine katkıda bulunmaktadır. Okuyucu açısından ele alındığında ise çalışmanın araştırma sorusunun önemini anlanmasında, gerekli bağlam ve arka plan bilgisi sağlaması noktasında önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Konusu, Yöntemi ve Veri Toplama Araçları

Küreselleşmede önemli bir yeri olan haber çevirileri ile ilgili 2000-2023 yılları arası Türkiye’de yayınlanan bilimsel çalışmalara üst bakış atmayı amaçlayan bir çalışmanın araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

- Türkiye’de 2000-2023 yılları arası haber çevirileri bağlamında hangi türde yayın yapılmıştır?
- Bu çalışmaların dili nedir?
- Bu çalışmalar hangi kategoriler altında ele alınabilir?
- Bu çalışmaların değerlendirmesi doğrultusunda haber çevirileri çalışmalarının güncel durumu ile ilgili nasıl bir çıkarımda bulunulabilir?

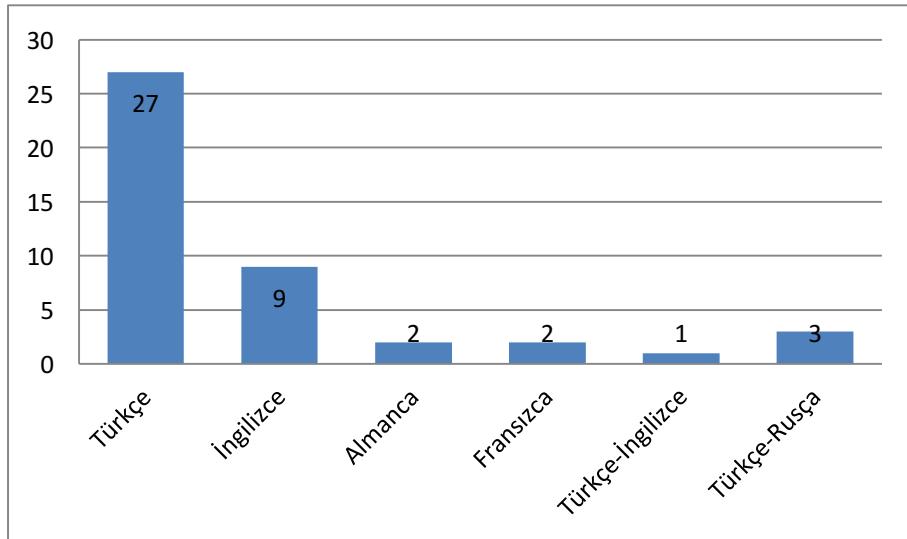
Haber çevirileri özelinde ele alınan bu çalışmada araştırma yöntemi olarak Şan ve Koçlu’nun 2020 yılında ele aldıkları *Toplum Çevirmenliği alanında Türkiye’de yapılan bilimsel çalışmalar: analiz ve değerlendirme* isimli makaleleri ve 2019 yılında

yayınladıkları *Toplum Çevirmenliği Odağında Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlere Betimleyici Bir Üst Bakış* isimli kitap bölümünde ortaya attıkları ve kullandıkları kaynakça tarama yöntemi tercih edilmiştir. Bu tarama için Türkiye’de hazırlanmış lisansüstü tezlerin toplanıp düzenlenmesini ve elektronik ortamda erişime açılmasını sağlayan, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na bağlı olan Yök Tez Merkezi, bilim insanları ve araştırmacıların çalışmalarını paylaştıkları ve bilimsel çalışmaların aranabildiği Academia ve Researchgate internet siteleri, 20 Kasım 2004 tarihinde Google tarafından sadece akademik makalelerle özelinde arama yapılabilen bir arama motoru olan Google Scholar ve Türkiye’de yapılan çalışmaların yer aldığı Dergipark internet siteleri tercih edilmiştir. Belirtilen bu internet sitelerinde kaynak araması yapılırken anahtar kelimeler olarak ‘haber çevirisi/çevirileri’, ‘basın çevirisi/çevirileri’ ve ‘çeviri haber’ tercih edilmiştir. Bunlara ek bu ifadelerin İngilizce karşılıkları olan ‘news translation’, ‘press translation’ ve ‘translated news’ terimleri de tercih edilmiştir. Bunun sebebi, çalışmaların Türkiye’de yayınlanmış olmalarına rağmen, geniş kitlelere ulaşabilmek adına İngilizce ele alınmış olabileceğidir. Kaynak aramasından elde edilen çalışmaların kaynakçaları taranmış ve kaynağın kaynağına, oradan da diğer kaynağın kaynağına ulaşılmıştır. Bu işlem, kaynaklar kendini tekrar edene ve farklı bir kaynakla karşılaşılmayana kadar sürdürülmüştür. Her ne kadar Yök Tez Merkezi, Academia, Researchgate, Google Scholar ve Dergipark internet sitelerinde belirtilen anahtar kelimeler taranmış ve haber çevirileriyle ilgili belli başlı kaynaklara ulaşılmış olsa da, bu kaynakların kaynaklarına bakılırken taranan anahtar kelimeler haricinde haber çevirileriyle bağlantılı olan farklı terimler içeren kaynaklara da rastlanmıştır. Genellikle medya ve iletişim terimleri olan bu terimler arasında ‘gazete, televizyon, uluslararası medya organları, eşik bekçiliği, eşik tutuculuğu, journalistic translation, gatekeepers, transediting ve journalator’ sayılabilmektedir. Yukarıda belirtilen internet sitelerinde, anahtar kelimeler tarandıktan sonra ulaşılan çalışmaların öncelikle başlıklarına daha sonra ise anahtar kelimelerine bakılmıştır. Başlık ve anahtar kelimelerinde belirtilen terimlerin yer almaması durumunda ise önce özetlerine daha sonra ise metnin geneline bakılmıştır. Ulaşılan kaynaklar sonrasında betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın araştırma nesnesi bilimsel makaleler, lisansüstü tezler, kitaplar ve bildiriler ile sınırlandırılmıştır. Kitaplar içerisine kitap bölümleri de dâhil edilmiştir. Tam metin olarak yayınlanmamış olan özet metinlere sadece kitapçığın paylaşılması durumunda ulaşılabilir. Paylaşılması durumunda ise herhangi bir veriye ulaşılamamaktadır. Bu sebeple çalışmaya sadece özetlerine veya tam metinlerine ulaşılan bildiriler dâhil edilmiş, bulunamayanlar ise değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ulaşılmaya çalışılan kaynakların dili olarak ise Türkçe, İngilizce ve Almanca tercih edilmiştir. Bu diller haricindeki dillerde ele alınan çalışmalara da ulaşılmıştır, fakat bu dillerin bilinmemesi sebebiyle çalışmaların içeriklerine değinilemeyecek, isimleri sadece sayısal açıdan bilgi vermek için kullanılacaktır.

Bulgular

Yukarıda belirtilen şekilde gerçekleştirilen taramalarda mütercim-tercümanlık, çeviribilim gibi dil alanlarında yapılan haber çevirileri bağlantılı çalışmaların sayısının 46 olduğu görülmüştür. 2000-2023 yılları arası haber çevirileri özelinde gerçekleştirilen çalışmaların sayısının 46 olması, çeviri çalışmalarının disiplinlerarası doğasından kaynaklandığı söylenebilir. Genellikle yeni bir disiplin olarak tanımlanan çeviribilim, çalışmaları açısından ele alındığında özellikle sosyal bilimler alanları ağırlıklı olmak üzere birçok alan ve alt alanlarla bağlantılı çalışmalarla görülebilmektedir. Sadece çevirinin ne olduğu, nasıl yapıldığı veya kimlerin yaptığı gibi sorularla sınırlı kalmayıp farklı alanlara dokunması, oldukça yeni bir disiplin olan çeviribilime yeni perspektifler kazandırmakla birlikte Yazıcı'nın (2011: 129) da belirttiği gibi çeviribilim alanında karşılaşılan sorunların saptanması ve çözüm üretilmesinde etkili olmuştur ve olacaktır. Yine alan içi, fakat dolaylı bağlantılı çalışmaların sayısı da oldukça yüksek çıkmıştır bunun sebebi ise haber çevirileri çalışmalarının medya başlığı altında yer almasından kaynaklandığı ifade edilebilir. Dolaylı bağlantılı çalışmalar olarak yukarıda anahtar kelimelerle ilgili yapılan açıklamadaki çalışmalar örnek gösterilebilir. Her ne kadar anahtar kelimeler olarak 'haber çevirisi/çevirileri', 'basın çevirisi/çevirileri', 'çeviri haber', 'news translation', 'press translation' ve 'translated news' alınmış olsa da haberlerin medya alanının bir alt alanı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bağlantılı olabilecek ve yukarıda belirtilen terimler haricinde 'haber metni çevirisi', 'gazete çevirisi' ve 'haber bülteni çevirisi' gibi başka kavramlarla ele alınmış çalışmaların da değerlendirmeye dâhil edilebileceği görülebilir. Daha önce de belirtildiği gibi toplamda 46 olan bu çalışmaların 27'si Türkçe, 9'u İngilizce, 2'si Almanca ve 2'si Fransızcadır. Bunlara ek olarak 3 Türkçe-Rusça, 1 Türkçe-İngilizce ve 2 Türkçe-Arapça çalışmaya rastlanmıştır. Dillere göre dağılım aşağıdaki 1 numaralı grafikte de görülebilmektedir.

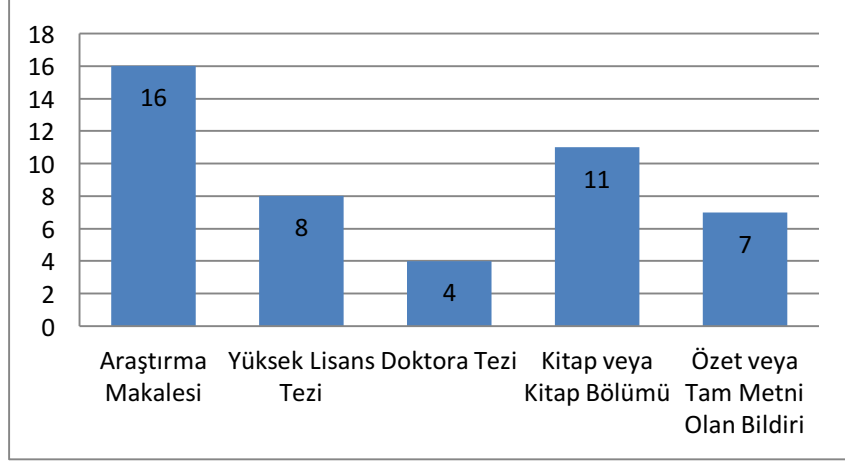

Grafik 1: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayımlanan Bilimsel Çalışmaların Dilleri¹⁰

¹⁰ Yazar tarafından oluşturuldu.

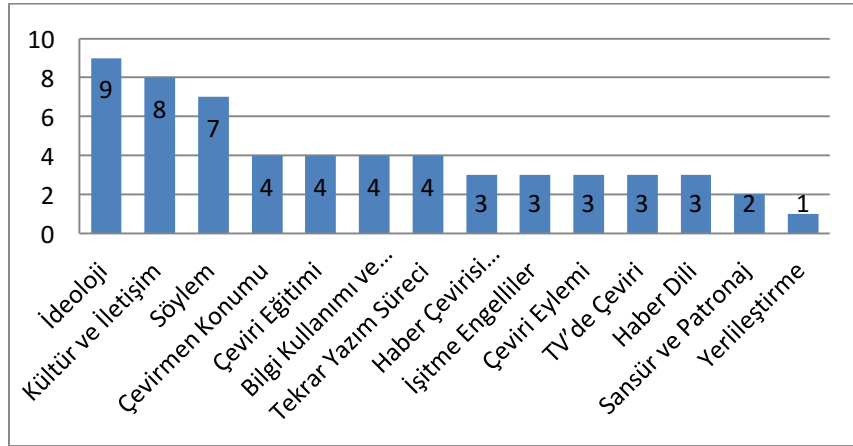

Grafik 2’de görüleceği üzere tespit edilen 46 çalışmanın 16’sı araştırma makalesi, 8’i yüksek lisans tezi, 4’ü doktora tezi, 11’i kitap veya kitap bölümü, 7’si ise özet veya tam metni yayınlanmış bildiriden oluşmaktadır. İlerleyen sayfalarda bu çalışmanın yazarlarına, isimlerine ve yayınlanma yıllarına değinilecektir.

Grafik 2: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Bilimsel Çalışma Türleri¹¹

Bu çalışmalar alanlara ayrıldığı zaman ise ‘Karşılaştırmalı Çalışmalar’, ‘İdeoloji’, ‘Kültür ve İletişim’, ‘Söylem’, ‘Çevirmen Konumu’, ‘Çeviri Eğitimi’, ‘Bilgi Kullanımı ve Yönlendirme’, ‘Tekrar Yazım Süreci’, ‘Haber Çevirisi Teknik veya Stratejileri’, ‘İşitme Engelliler’, ‘Çeviri Eylemi’, ‘TV’de Çeviri’, ‘Haber Dili’, ‘Sansür ve Patronaj’, ‘Yerleştirme’ ve ‘Basında Cinsiyetçilik’ alanlarında çalışmalar oldukları görülmektedir. Bazı çalışmalar birkaç alana girmektedir. Örneğin bir çalışma hem ideolojiye değinerek hem de söylemi ele almış olabilmektedir. Bu durumu daha da somutlaştırabilmek adına ağırlıklı olarak hangi alanda veya alanlarda çalışmalar yapıldığı 3. grafikte verilmiştir.

Grafik 3: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Bilimsel Çalışmaların Alanları¹²

¹¹ Yazar tarafından oluşturuldu.

¹² Yazar tarafından oluşturuldu.

Grafik 3'teki gibi bir gruplandırmayı yapabilmek için ulaşılan çalışmaların detaylıca incelenmesi gerekmektedir. Ulaşılan ve Grafik 1'de de belirtilen bazı çalışmalar, Türkçe-Rusça veya Türkçe-Arapça oldukları için sadece sayısal bilgi verilirken kullanılabilmişlerdir. Bu çalışmaların içerikleri bilinmediğinden Grafik 3'teki alanlardan sadece karşılaştırmalı çalışmalar alanına dâhil edilmişlerdir. Alt alanlara ayrılmak istenen çalışmalar, detaylıca okumak haricinde isimlerine ve araştırma konularına bakılarak da gruplandırılabilirlerdir. 16 alana ayrılan çalışmaların yazarları, isimleri, çalışma türleri ve yayınlanma yılları aşağıda verilmiştir. Bu çalışmalar makaleler, tezler, kitaplar veya kitap bölümleri ve bildirimler olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. Bunlar her bir tabloda (Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4) yayınlanma yıllarına göre eskiden yeniye doğru sıralanmışlardır. Aynı yılda yayınlanan çalışmaların sıralamasında belirli bir kıstas belirlenmemiştir. Türkçe haricinde yayınlanan tezlerin yayımlandıkları dillerdeki isimleri tabloya yazılmış, dipnotta ise Türkçelerine yer verilmiştir.

Yazar Ad-Soyad	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Yayın Yılı
Alev Bulut	Gazete ve Dergilerden Toplumsal Belleğe Çeviri ve Çevirmen	2004
Gülhanım Ünsal	Essai D'application De L'approche Processus Aux Textes Français Du Journal Dans L'enseignement De La Traduction ¹³	2013
Emrah Eriş ve Serhat Ulağlı	Journalistic Translations Of Cultural Elements and Possible Discrepancies	2017
Muhammed Zahit Can ve Gökmen Gezer	Haber Çevirilerinde Yerleştirme Stratejileri Olarak Etnomerkezci Eritme ve Saldırgan Sadakat	2018
İmren Gökçe	Accessibility Of The Deaf To The Television Contents Through Sign Language Interpreting and SDH In Turkey	2018
Gülhanım Ünsal	Haber Dili Çevirisi	2019
Özüm Arzık Erzurumlu	Interediting: Revealing the Dual Role of Staff Interpreters on Turkish News Channels	2019
Emrah Eriş	Recontextualization Processes In Translations Of Political News Texts Into Turkish: The BBC And Euronews	2020
Nihal Yetkin Karakoç	Basındaki Haber Çevirilerine Çeviribilim ve Çeviri Eğitimi Açısından Bir Bakış	2020
Sema Koçlu	Akademik Çeviri Eğitiminde Haber Çevirisi: Müfredat İncelemesi	2021
Caner Doğan	Televizyon Haber Bültenlerindeki İşaret Dili Çeviri Hizmetine Yönelik Sağır Topluluğun Tutum ve Beklentileri	2021

¹³ Çalışmanın Türkçe ismi: Çeviri Öğretiminde Süreç Yaklaşımını Fransızca Haber Metinlerine Uygulama Denemesi.

Lale Özcan Ve Sara Bokaie	Dört İşlev Modeliyle Haber Çevirisi İncelemesi	2022
Serhan Dindar	Skopos Kuramı Çerçevesinde Covid-19 ile İlgili Haber Metinleri Çevirisi Üzerine Bir İnceleme	2022
Serhat Arslan	Haber Metinleri Çevirisinin Kapsamı, Niteliği ve Bu Süreçte Görev Üstlenen Çevirmenin Rolü	2023
Duygu Tegköl Akın	COVID-19 Haberi Çevirisinde Stratejiler: Guardian/Diken Örnekleme	2023
Nesrin Şevik	Haber Metinleri Çevirilerinde Paralel Metinlerle Çalışmanın Önemi	2023

Tab. 1: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Makaleler¹⁴

Yazar Ad-Soyad	Çalışmanın Başlığı	YL/ DR ¹⁵	Çalışmanın Yayın Yılı
Feyza Bolay Dilek	La Traduction Pedagogique dans la Traduction de Presse ¹⁶	YL	2007
Yasemin Özden Kanca	Türkiye’deki Gazetelerde Dış Kaynaklı Haberlerin Çevirisinde İdeolojik Yaklaşımlar	YL	2009
Nalan Dirik	Linguistic Difficulties Encountered And Methods Used In Translating News ¹⁷	YL	2009
Buket Dabançalı	An Ethnographic Approach to News Translation in Turkey ¹⁸	YL	2011
Tuğba Güllal	Haber Metni Çevirilerinin İncelenmesi: Bir Cinsiyetçi Söylem Analizi	YL	2014
Aslı Polat	The Role of Translation in Constructing the Institutional Discourse in Journalism: The Case of the BBC Turkish Service ¹⁹	YL	2015
Özüm Arzık Erzurumlu	Gatekeepers As a Shaping Force in TV Interpreting ²⁰	DR	2016

¹⁴ Yazar tarafından oluşturuldu.

¹⁵ YL=Yüksek Lisans, DR=Doktora.

¹⁶ Tezin Ulusal Tez Merkezinde kullanılan Türkçe ismi: Basın Çevirisinde Eğitim Amaçlı Çeviri.

¹⁷ Tezin Ulusal Tez Merkezinde kullanılan Türkçe ismi: Haber Metinleri Çevirisinde Karşılaşılan Güçlükler ve Kullanılan Yöntemler.

¹⁸ Tezin Ulusal Tez Merkezinde kullanılan Türkçe ismi: Türkiye’de Haber Çevirisine Etnografik Bir Yaklaşım.

¹⁹ Tezin Ulusal Tez Merkezinde kullanılan Türkçe ismi: Habercilikte kurumsal söylemin oluşumunda çevirinin rolü: BBC Türkçe örneği.

²⁰ Tezin Ulusal Tez Merkezinde kullanılan Türkçe ismi: Televizyon çevirmenliğinde şekillendirici bir güç olarak eşik tutucular.

Emrah Eriş	Basın Çevirilerinde Diller ve Kültürlerarası Farklılıklar	DR	2018
Dilşen Çakmak	Kültürler Arası İletişimde Haber Çevirisinin Sosyo-Kültürel ve Çeviribilimsel Analizi	YL	2019
Doğa Aral	Rusçadan Türkçeye Basın Çevirilerinde Söz Sanatları	YL	2022
Sema Koçlu	Uluslararası Medya Organlarında Çevirinin Rolü: Bütünsel Yaklaşımlı Bir Analiz	DR	2022
Sara Bokaie	Eşik Bekçiliği, Transediting ve Journalator Odağından Haber Çevirisi	DR	2023

Tab. 2: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Tezler²¹

Yazar Ad-Soyad	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Yayın Yılı
Ayşe Alper	Örneklerle Basın-Medya Çevirileri	2004
Aynur Özgür Tattersall	Haber Çeviri Teknikleri (İngilizce-Türkçe)	2011
Olena Kozan	Rus ve Türk Gazete Haber Başlığı Dili: Kültürdilbilimsel Yaklaşım	2014
Mehmet Hakkı Suçin	Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Haber Çevirisi	2014
Murat Özcan	Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Haber Çevirisi	2014
Alev Bulut	Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji - İdeolojik Çeviri	2018
Muhammed Zahit Can ve Ahmet Faruk Gümüş	Alman Devlet Televizyonundaki Çevirilerin Almanya’daki Türk Toplumunu Tarafından Algılanma Biçimi	2019
Olena Kozan	Qr Kodu Uygulaması ile Video Takibi Haber Metinleri: Türkçe-Rusça Çeviri Uygulamaları	2020
Emrah Eriş	Basın Çevirileri ve Kültür: Dört İşlev Modeli	2020
Sema Koçlu	Haber Çevirileri - Medya-İletişim ve Çeviribilim Kuramları Işığında	2022
Sara Bokaie	Çeviribilim Merceğinden Haber Çevirisi	2023

Tab. 3: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Yayınlanan Kitaplar veya Kitap Bölümleri²²

²¹Yazar tarafından oluşturuldu.

²²Yazar tarafından oluşturuldu.

Yazar Adı-Soyadı	Çalışmanın Başlığı	Çalışmanın Yayın Yılı
Gülmüş Zehra	Das Übersetzen von Zeitungs- und Zeitschriftenüberschriften	2004
Faruk Yücel	Die Eigenschaften der Übersetzungen von Presstexten oder Warum wird eine Nachricht nicht anders übersetzt?	2009
Alev Bulut	Ideology in News Translation: Turkish-English Examples	2013
Berrak Fırat	Medya Ürünlerinde İşaret Dili Çevirmenliği	2019
Ufuk Çelebioğlu ve Aytaç Çeltek	Türkçeden Türk İşaret Dili'ne Yapılan Medya Çevirilerinde Uzamsal Gönderimlerde Söylem Belirsizliği	2023
Özgül Başaran ve Gülsüm Songül Ercan	Gazete Haber Metinlerinin Söylem Tarihsel Yaklaşım Çerçevesinde İncelenmesi: Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Olumsuz Yüklemeler	2023
Sema Koçlu	Infotainment Haberlerin Çeviriye Yansıması	2023

Tab. 4: 2000-2023 Yılları Arası Haber Çevirisi Alanında Türkiye’de Özeti veya Tam Metni Yayınlanan Bildiriler²³

Yukarıdaki tablolara ek olarak kaynakça taramasında ulaşılan, fakat anahtar kelimeler olan ‘haber çevirisi/haber çevirileri, basın çevirisi/basın çevirileri, çeviri haber, news translation, press translation, translated news’ terimlerini içermeyen çalışmalara ulaşılmıştır. Ulaşılan kaynaklar çoğunlukla ilgili bilimsel çalışmalarla bağlantılı olmaktadır. Çalışmanın sınırlı olması sebebiyle değerlendirmeye alınmayan, fakat haber çevirisi açısından önemli olduğu düşünülen bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Bunlar her ne kadar isim olarak belirtilen terimleri kapsamasa ve içerik olarak ağırlığı haber çevirilerine vermeseler de, genelde medya özelde ise haber çevirisi çalışmaları veya haber çevirisi eğitimi ile bağlantı kurulabilecek çalışmalardır. Bunlar yukarıdaki tablolarda belirtilmemiştir, fakat ilgi duyanların ulaşabilmesi için bazıları dipnotta verilmiştir. Aşağıda belirtilen çalışmalara ek olarak çok önemli ve değerli çalışmalar da mevcuttur²⁴, fakat daha önce de belirtildiği üzere çalışmanın kaynak tarama esnasında kullanılan terimlerle sınırlı olması sebebiyle değerlendirmeye alınmamış ve sadece ulaşılan çalışmaların kaynaklarında bulunan çalışmalara yer verilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Hızla gelişen ve birçok yenilikleri beraberinde getiren teknolojinin birçok alana etki ettiği gibi bu alanlarda çeviri ihtiyacını da hiç olmadığı kadar çok artırdığını söylemek mümkündür. Bu teknolojik gelişmelere bağlı olarak günümüzde neyin çeviri olarak

²³ Yazar tarafından oluşturuldu.

²⁴ Haber çevirisi bağlantılı olabilecek bazı çalışmaların yazarları ve isimleri şöyledir: Gümüş 2019; Bulut 2015; Okyayuz 2019a; Okyayuz 2019b; Okyayuz 2019c; Okyayuz / Kaya 2017; Oral 2016; Duman 2009; Yücel 2015; Güven 2020; Tanış-Polat 2009; Koç 2020; Aksoy 2002; Çırçır 2008.

tanımlandığı veya çevirinin kim veya hangi araç tarafından gerçekleştirildiği soruları her ne kadar odak noktası olmuşsa da bu tamamen ayrı bir çalışma konusu olarak düşünölmeli ve var olan çalışmalar hakkında değerlendirmeler yapılmalıdır. Doğası gereği disiplinlerarası çalışmalara açık olan çeviribilim, birçok alanla bağlantılı olduğu gibi en çok bağlantılı olduğu sosyal bilimler alanlarından biri olan medya alanıyla da sıkça anılmaktadır. Özellikle son yıllarda medya genelinde ele alınan çalışmalarda bu alana ilginin arttığı söylenebilir. Medyanın bir alt alanı olan haber/basın alanıyla ilgili çalışmalar ise sosyal medya çalışmaları kadar ilgi görmese de özellikle son 5 yılda haber çevirisi bağlantılı çalışmaların önceki yıllara kıyasla çok arttığı görölebilir.

Küreselleşme noktasında önemli bir yeri olan uluslararası haberlerde çevirinin varlığı göz ardı edilmemelidir. Dünyamızda olup-biten olumlu-olumsuz her şeyden kısa sürede haberdar olabilmemizde haber çevirileri çok büyük bir öneme sahiptir. Haber tüketicileri edindikleri bilgiye bakarken bu bilginin kendilerine nasıl ulaştığını, hangi süreçlerden geçtiğini, ne gibi etmenlere maruz kaldığını göz önünde bulundurmama eğilimindedir. Fakat bir çeviri öğrencisi veya çevirmen adayının bu gibi soruları sorması ve edindiği bilgiyi sorgulaması, gerek ileride kendi yapacağı çeviri işlerinde neyi önemsemesi gerektiği, gerekse haber çevirilerinin ‘görölmesi, bilinmesi’ açısından gereklidir.

Farklı alanlarda çeviriler gerçekleştiren kişilerin kendilerini çevirmen olarak tanımlamamaları ve/veya ortaya çıkardıkları ürünü çeviri ürünü olarak görmemeleri (bkz. Caimotto 2010; Tsai 2010; Koçlu 2019 ve 2022a: 179), çeviribilim alanında çalışan kişilerin ve araştırmacıların bu alanlarla ilgili yeterince çalışma gerçekleştirmemiş olmalarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Haber çevirileri de bu alana girenlerdendir. Alanla ilgili çalışmaların arttırılması farkındalığı beraberinde getireceği gibi, çalışma boşluklarının tespit edilmesini sağlayacaktır. Bu boşlukların doldurulmasıyla haber çevirilerine daha çok sahip çıkılabilecek, haber çevirmeni ve haber çevirisi gibi terimler hepimizin hayatında daha çok duyulacak ve yer bulacaktır. İşin eyleme dökölüp somut bir ürün olarak ortaya çıkabilmesi için ise bunun eğitime yansması gerekmektedir. Bilimsel çalışmaların vardığı sonuçlar müfredatı şekillendirip, öğrenciye hem teoride hem pratikte fayda saylayabilecektir. Birbirini etkileyen ve besleyen bu durum bilimsel çalışmaların eğitime yansması, eğitime yansıyanın ise pratiğe dökölünebilmesi olarak görölebilir. Pratiğe dökölüp somutlaştırılan ise daha önce de belirtildiği üzere haber çevirilerine sahip çıkılmasına, böyle bir alanın var olduğunun kabul edilmesine ve dolayısıyla meslekleşmeye yansyabilecektir.

Tüm bunların gerçekleşebilmesi için çeviriyle bağlantılı birçok alanda olduğu gibi, haber çevirileriyle ilgili de çalışmaların arttırılması gerekmektedir. Bu çalışmada güncel duruma üst bakış atılabilmesi için 2000-2023 yılları arası haber çevirileriyle ilgili Türkiye’de yayınlanan bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Son 23 yılda haber çevirileriyle ilgili 46 çalışmanın yapıldığı görölmüştür. Fakat bu çalışmaların yarısından fazlasının, daha doğrusu 28’inin son 5 yılda ele alındığı görölmüştür. Çeviri çalışmaları açısından olumlu değerlendirilmesi gereken bu durumun en önemli sebepleri arasında teknolojik gelişmeler olduğu tahmin edilmektedir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak birçok alanda olduğu gibi bilgi edinimi alışkanlıklarında da ciddi değışiklikler olmuştur. Klasik

anlamda bilgi edinimi veya başka bir ifadeyle haber tüketimi neredeyse yok denecek duruma gelmiştir. Bilgiye, dolayısıyla habere ulaşımın zamanla hızlanması ve buna bağlı olarak tüketicilerin beklentisinin artması, haber yapım süreci ve şeklini değiştirmiştir. Bu da medya ve iletişim ve gazetecilik gibi iletişim alanlarında çalışmaların artmasına sebep olmuştur. Bu alanlardaki artan çalışmaların, çeviribilimin disiplinlerarası doğası sebebiyle haber çevirilerini de etkilemesiyle, medya ve haber çevirileri bağlantılı çalışmaların artmasında etkili olduğu söylenebilir.

Son 23 yılda ele alınan bilimsel çalışmalar arasında makaleler, lisansüstü tezler, kitaplar ve kitap bölümleri ve içeriğine ulaşılabilen bildiriler yer almıştır. İçeriğine ulaşılabilenler ise değerlendirme dışı bırakılmıştır. Fakat haber çevirileri bağlantılı bildirilerin sayısının son yıllarda artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Değerlendirmede 46 çalışmanın 16'sının bilimsel makale, 11'inin kitap veya kitap bölümü, 12'sinin lisansüstü tez, 7'sinin ise özeti veya tam metni yayınlanmış bildiri oldukları görülmüştür. Bu alanlarda yürütülecek olan çalışmaların sayısının artmasıyla daha fazla bilgiye ve veriye ulaşılabilecektir. Özellikle, vaka çalışmalarına ve nicel çalışmalara ağırlık verilmesi her alanda olduğu gibi haber çevirileri alanında gerçekleştirilen araştırmalar için önemli kaynak sağlayacaktır.

Çalışmanın odak noktası ulaşılan bilimsel çalışmaların yöntemlerini ortaya koymak olmadığı için, tablolarda ve grafiklerde bu bilgiye yer verilmemiştir. Fakat kaynaklar incelendiğinde çalışmaların çok büyük bir kısmının betimsel çalışmalar olduğu ve dolayısıyla yöntem olarak nitel yöntemlerin tercih edildiği görülmüştür. Sosyal bilimler alanında nitel çalışmaların ağırlıklı tercih edildiği, alandaki çalışmalara üst bakış atıldığında görülebilir. Bilimsel çalışmalarda nicel yöntemlerin önemi de göz önünde bulundurulduğunda, hem alandaki nicel yöntemlerin kullanıldığı çalışmaların sayısını artırmak hem de elde edilen verilerin güçlendirilebilmesi için nicel yöntemlere daha çok yönelmesi gerektiği belirtilebilir. Bunun için sayısal veri sağlayan çalışmalara ağırlık verilebilir. Böylelikle güncel durumla ilgili bilgi verilip ileriki çalışmaların şekillenmesine olanak sağlanabilecektir.

Ulaşılan 46 çalışmanın alt alanlara ayrıldığında 16 başlık altında toplanabileceği görülmüştür. Bu başlıklar 'Karşılaştırmalı Çalışmalar', 'İdeoloji', 'Kültür ve İletişim', 'Söylem', 'Çevirmen Konumu', 'Çeviri Eğitimi', 'Bilgi Kullanımı ve Yönlendirme', 'Tekrar Yazım Süreci', 'Haber Çevirisi Teknik veya Stratejileri', 'İşitme Engelliler', 'Çeviri Eylemi', 'TV'de Çeviri', 'Haber Dili', 'Sansür ve Patronaj', 'Yerleştirme' ve 'Basında Cinsiyetçilik' başlıklarıdır. Grafik 3'te bahsi geçen alanlar, hakkında en çok çalışma yapılandan en az çalışma yapılandan doğru sıralanmıştır. 46 çalışmanın bazıları birkaç gruba girdiği için bunlar birkaç yere dâhil edilmiştir. Örneğin bir çalışmayı hem ideoloji hem de söylem çalışmış olduğundan tek bir gruba yerleştirmek yerine iki gruba yerleştirmenin mantıklı olduğu düşünülmüştür. 16 alt gruba yerleştirilen çalışmaların çok büyük bir kısmının ideoloji ile ilgili çalışmalar oldukları dikkat çekmektedir. Özellikle söylem odaklı çalışmaların ideolojiyle bağlantılı oldukları söylenebilir. Aynı şekilde sansür ve patronaj konusu bağlantılı çalışmalar ideoloji ile bağlantılı düşünülebilir. Karşılaştırmalı çalışmaların ağırlıklı olduğu ve dil çiftleri arası çeviri karşılaştırması ve çeviri tekniklerine değinildiği görülmektedir. Ağırlıklı alanlara bakıldığında yine nitel ve

betimsel çalışmalar oldukları görülmektedir. Çeviri eğitimi ile ilgili haber çevirisi bağlantılı sadece dört çalışma olduğu görülmüştür. Buna bağlı meslekleşme ile ilgili ise doğrudan çalışma henüz mevcut değildir. Bu çalışmada birçok kez vurgulandığı üzere alandaki çalışmaların artıp çeşitlenmesi çeviri eğitimine, çeviri eğitimi ise çeviri pratiğine ve dolayısıyla meslekleşmeye yansiyacaktır. Bu sebepten haber çevirileri bağlantılı çeviri eğitimi ve meslekleşme çalışmalarına ağırlık verilmesinin önemine tekrardan değinmek yerinde olacaktır. Haber çevirileri özelinde gerçekleştirilecek çalışmalar ileride haber çevirilerinin alt alanlara ayrılmasına ve alt alanlar için farklı ders içeriklerinin oluşmasına olanak sağlayabilecektir. Bu alt alanların oluşumu ve şekillendirilmesi için ise disiplinlerarası çalışmalar gerçekleştirilebilir. Bunun için hali hazırda var olan medya ve iletişim ve gazetecilik gibi bölümlerin müfredatlarından faydalanılabilir. Özetle, ulaşılan çalışmaların sayıca birçok çeviri bağlantılı alan çalışmalarının sayılarına kıyasla az olduğu, fakat son yıllarda artmaya başladığı, yine de çeviri eğitimi ve meslekleşmeye olumlu yansımaları noktasında eksikliklerin olduğu ve bunların genelde medya özelinde ise haber çevirileri çalışmalarıyla giderilebileceği ve ilk etapta farkındalığın artırılacağı ifade edilebilir. Bunun ise zamanla hem çeviri eğitimine, hem çeviri pratiğine, hem de meslekleşmeye olumlu yansıtacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akbar, Mohammad** (2012): *Media Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Akın, Tekgül Duygu** (2023): COVID-19 Haberi Çevirisinde Stratejiler: Guardian/Diken Örnekleme. *Söylem Filoloji Dergisi*, Çeviribilim Özel Sayısı, 578-593.
- Aksoy, Nüzhet Berrin** (2002): Siyaset Dili Çevirisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *Hacettepe University Journal of Faculty of Letters*, (19) 1, 1-10.
- Aktan, Oktay / Nohl, Arnd-Michael** (2010): International Trans-Editing: Typical Intercultural Communication Strategies at The BBC World Service Turkish Radio. *Journal of Intercultural Communication* (10) 3, 1-16.
- Alper, Ayşe** (2004): *Örneklerle Basın-Medya Çevirileri*. Ankara: Global Ajans.
- Aral, Doğa** (2022): *Rusçadan Türkçeye Basın Çevirilerinde Söz Sanatları*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi - Slav Dilleri ve Edebiyatları ABD.
- Arslan, Serhat** (2023): Haber Metinleri Çevirisinin Kapsamı, Niteliği ve Bu Süreçte Görev Üstlenen Çevirmenin Rolü. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (10) 62, 169-185.
- Arzık Erzurumlu, Özüm** (2016): *Gatekeepers As a Shaping Force in TV Interpreting*. Doktora Tezi. Doğu Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arzık Erzurumlu, Özüm** (2019): Interediting: Revealing the Dual Role of Staff Interpreters on Turkish News Channels. *transLogos a Translation Studies Journal*, (2) 1, 68-84. <https://doi.org/10.29228/transLogos.2/1.4>
- Bani, Sara** (2006): An Analysis of Press Translation Process, Translation in Global News, *Proceedings of the Conference Held at the University of Warwick*, 23 June 2006, Conway, K. and Bassnett (Ed.), 35-47.

- Başaran, Özgül/ Ercan, Gülsüm Songül** (2023): *Gazete Haber Metinlerinin Söylem Tarihsel Yaklaşım Çerçevesinde İncelenmesi: Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Olumsuz Yüklemeler*, 36. *Ulusal Dilbilim Kurultayı, 11-12 Mayıs 2023*.
- Bielsa, Esperanca / Bassnett, Susan** (2009): *Translation In Global News*. London: Routledge.
- Bokaie, Sara** (2023): *Çeviribilim Merceğinden Haber Çevirisi*. CiniusShop.
- Bokaie, Sara** (2023): *Eşik Bekçiliği, Transediting ve Journalator Odağından Haber Çevirisi*. Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi - Batı Dilleri ve Edebiyatları ABD/Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Bilim Dalı.
- Bolay, Feyza Dilek** (2007): *La Traduction Pedagogique dans la Traduction de Presse*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi - Yabancı Dil Öğretimi ABD.
- Bulut, Alev** (2004): *Gazete ve Dergilerden Toplumsal Belleğe: Çeviri ve Çevirmen*. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, (0) 14, 25-39.
- Bulut, Alev** (2013): *Ideology in News Translation: Turkish-English Examples*, *Kars-Kafkas Üniversitesi, 13. Uluslararası Dil, Değiş Yazınbilim Sempozyumu*, 28-30.
- Bulut, Alev** (2015): *Tercüme Hatası*. İstanbul: Çeviribilim Yayınları.
- Bulut, Alev** (2018): *Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji-İdeolojik Çeviri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cage, Julia** (2016): *Medyayı Kurtarmak-Kapitalizm, Katılımcı ve Demokrasi*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Caimotto, Maria Cristina** (2010): *Translating Foreign Articles With Local Implications: A Case Study*. Schäffner, Christina & Bassnett, Susan (Ed.). *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 76-93.
- Çakmak, Dilşen** (2019): *Kültürler Arası İletişimde Haber Çevirisinin Sosyo-Kültürel ve Çeviribilimsel Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – Mütercim Tercümanlık ABD.
- Çelebioğlu, Ufuk / Çeltek, Aytaç** (2023): *Türkçeden Türk İşaret Dili'ne Yapılan Medya Çevirilerinde Uzamsal Gönderimlerde Söylem Belirsizliği*, 36. *Ulusal Dilbilim Kurultayı, 11-12 Mayıs 2023*.
- Çırçır, Pınar** (2008): *Recontextualization of News Translation: Comparative Analyses of the News Published in Relation to four EU Documents*. Yüksek Lisans Tezi.
- Can, Muhammed Zahit / Gezer, Gökmen** (2018): *Haber Çevirilerinde Yerleştirme Stratejileri Olarak Etnomerkezci Eritme Ve Saldırgan Sadakat*. *Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School*, (11) 37, 1-37. <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1460>
- Can, Muhammed Zahit / Gümüş, Ahmet Faruk** (2019): *Alman Devlet Televizyonudaki Çevirilerin Almanya'daki Türk Toplumunu Tarafından Algılanma Biçimi*. Can, Muhammed Zahit & Şan, Filiz (Ed.) *Çeviribilimde Güncel Çalışmalar I*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, 77-96.
- Dabancalı, Buket** (2011): *An Ethnographic Approach to News Translation in Turkey*. Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi – Çeviribilim ABD.
- Davier, Lucile** (2022): *Translation In The News Agencies*. Bielsa, Esperanca (Ed.) *The Routledge Handbook of Translation and Media*. Oxon/New York: Routledge Handbooks, 183-198.
- Dindar, Serhan** (2022): *Skopos Kuramı Çerçevesinde Covid-19 ile İlgili Haber Metinleri Çevirisi Üzerine Bir İnceleme*. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları (DEA)*, (25), 535-560. <https://doi.org/10.30767/diledeara.1036452>
- Dirik, Nalan** (2009): *Linguistic Difficulties Encountered And Methods Used In Translating News*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi – Mütercim-Tercümanlık ABD.

- Doğan, Caner** (2021): Televizyon Haber Bültenlerindeki İşaret Dili Çeviri Hizmetine Yönelik Sağır Topluluğun Tutum Ve Beklentileri. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 30, 18-60. DOI: 10.37599/ceviri.899155
- Duman, Derya** (2009): Türk Basın Dilinde Cinsiyetçilik: Üçüncü Sayfa Haberleri Üzerine Bir İnceleme. *Çeviribilim, Dilbilim ve Eğitimi Araştırmaları. Yetkiner*, Neslihan Kansu (Ed.). İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları, 430-438.
- Eriş, Emrah** (2018): *Basın Çevirilerinde Diller ve Kültürlerarası Farklılıklar*. Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi - Batı Dilleri ve Edebiyatları ABD.
- Eriş, Emrah** (2020): Recontextualization Processes In Translations of Political News Texts Into Turkish: The BBC And Euronews. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7 (6), 149-168.
- Eriş, Emrah / Ulağlı, Serhat** (2017): Journalistic Translations of Cultural Elements and Possible Discrepancies. *Asos Journal*, 55, 511-522.
- Eriş, Emrah** (2020): Basın Çevirileri ve Kültür: Dört İşlev Modeli. Uluşahin, Esra (Ed.), *Çeviriye Kültürel Bakış*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler, 25-38.
- Fırat, Berrak** (2019): Medya Ürünlerinde İşaret Dili Çevirmenliği, *Kafkas Üniversitesi 6. Çeviri Seminerleri. 8 Nisan 2019*.
- Gambier, Yves** (2006): Translation in Global News, *Proceedings of the Conference Held at the University of Warwick, 23 June 2006, 9-23*.
- Gawlas, Christine** (1998): Texte von Presseagenturen. Snell-Hornby. Mary v.d. (Ed). *Handbuch Translation içinde*. Tübingen: Stauffenburg Verlag,
- Gökçe, İmren** (2018): Accessibility of The Deaf to The Television Contents Through Sign Language Interpreting and SDH in Turkey. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 109-122.
- Gülal, Tuğba** (2014): *Haber Metni Çevirilerinin İncelenmesi: Bir Cinsiyetçi Söylem Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi - Çeviribilim ABD.
- Gülmüş, Zehra** (2004): Das Übersetzen von Zeitungs- und Zeitschriftenüberschriften. *Uluslararası Çeviri Sempozyumu: Günümüzde Çeviri ve Çevirmen Sorunları, 11-12 Ekim 2004, 121-128*.
- Gülmüş, Ahmet Faruk** (2019): *Çevirinin Diasporik Toplulukları Yönlendirme Gücü: Almanya'daki Türk Diasporasının Yönlendirilmesinde Çevirinin Üstlendiği Rolün İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi - Çeviribilim ABD.
- Güven, Mine** (2020): Televizyon Ortamında Erişilebilirlik Uygulamalarının Gelişimi: Sesli Betimleme, Altyazılama Ve İşaret Dili Çevirisi, *DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (7), 1, 152-175.
- Hartmann, Frank** (2006): *Globale Medienkultur-Technik, Geschichte, Theorien*. Wien: WUV Verlag.
- Hernandez Guerrero, Maria Jose** (2022): News Translation Strategies. Bielsa, Esperanca (Ed.). *The Routledge Handbook of Translation and Media*. Oxon/New York: Routledge Handbooks, 232-249.
- Kanca, Yasemin Özden** (2009): *Türkiye'deki Gazetelerde Dış Kaynaklı Haberlerin Çevirisinde İdeolojik Yaklaşımlar*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi - Çeviribilim ABD.
- Karadağ, Ayşe Banu** (2006): *Çevirinin "İdeolojik" Doğası*. Radikal Gazetesi İki, 10.09.2006
- Koç, Nur Emine** (2020): Sosyal Medya, Katılımcı Kültür ve Kitle Çevirisi, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö8), 905-927. DOI: 10.29000/rumelide.822087.
- Koçlu, Sema** (2019): Medya Alanındaki Siyaset Çevirilerinde Çevirmenin Yeri. Can, Muhammed Zahit & Şan, Filiz (Ed.) *Çeviribilimde Güncel Çalışmalar I*. Sakarya Üniversitesi Yayınları, 193-220.

- Koçlu, Sema** (2021): Akademik Çeviri Eğitiminde Haber Çevirisi: Müfredat İncelemesi. *Asos Journal* 9 (114), 370-390. <https://doi.org/10.29228/ASOS.49266>
- Koçlu, Sema** (2022a): *Haber Çevirileri - Medya-İletişim ve Çeviribilim Kuramları Işığında*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Koçlu, Sema** (2022b): *Uluslararası Medya Organlarında Çevirinin Rolü: Bütünsel Yaklaşımlı Bir Analiz*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi - Çeviribilim ABD.
- Koçlu, Sema** (2023): Infotainment Haberlerin Çeviriye Yansıması. *XVI. Internationaler Türkischer Germanistik Kongress Germanistik im Wandel, 08-10 Mayıs .2023*.
- Kozan, Olena** (2014): *Rus ve Türk Gazete Haber Başlığı Dili: Kültürdilbilimsel Yaklaşım*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kozan, Olena** (2020): *Qr Kodu Uygulaması ile Video Takibi Haber Metinleri: Türkçe-Rusça Çeviri Uygulamaları*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Loupaki, Elpida** (2010): Investigating Translators' Strategies in Rendering Ideological Conflict: The Case of News Translation. Schäffner, Christina & Bassnett, Susan (Ed.). *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 55-75.
- Lu, Guang-hui / Chen, Ya-mei** (2011): The Mediation Of Reader Involvement In Soft News Transediting, *Translation and Interpreting*, 3(2), 48-66.
- McLuhan, Marshall** (1962): *The Gutenberg Galaxy The Making of Typographic Man*. Toronto: University of Toronto Press.
- Okyayuz, Ayşe Şirin** (2019): *Ayrıntılı altyazı çevirisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Okyayuz, Ayşe Şirin** (2019): *Görsel-İşitsel Çeviri ve Engelsiz Erişim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Okyayuz, Ayşe Şirin** (2019): Görsel-İşitsel Çeviride Yenilikçi Araştırma Alanlarına Örnekler ve Türkiye'de Araştırma Boşluklarına Bir Bakış. *Language and Literature*, 14 (3), 1395-1415.
- Okyayuz, Ayşe Şirin / Kaya, Mümtaz** (2017): *Görsel-İşitsel Çeviri Eğitimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Oral, Ayşen Zeynep** (2016): *Türk İşaret Dili Çevirisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Orengo, Alberto** (2005): Localising News: Translation And The 'Global-National' Dichotomy. *Language and Intercultural Communication*, (5), 168-187. <https://doi.org/10.1080/14708470508668892>
- Özcan, Lale / Bokaie, Sara** (2022): Dört İşlev Modeliyle Haber Çevirisi İncelemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (30), 1354-1374. DOI: 10.29000/rumelide.1190396.
- Özcan, Murat** (2014): *Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Haber Çevirisi*. Ankara: Anadolu İlahiyat Akademisi.
- Özgür Tattersall, Aynur** (2012): *Haber Çeviri Teknikleri (İngilizce-Türkçe)*. Antalya: Alanya Gazeteciler Derneği Yayınları.
- Polat, Aslı** (2015): *The Role of Translation in Constructing the Institutional Discourse in Journalism: The Case of the BBC Turkish Service*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi - İngilizce Mütercim Tercümanlık ABD.
- Reiß, Katharina & Vermeer, Hans J.** (1991). *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. 2.* Baskı. Halle/Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Şan, Filiz / Koçlu, Seda** (2019): Toplum Çevirmenliği Odağında Türkiye'de Yapılan Lisansüstü Tezlerle Betimleyici Bir Üst Bakış. Can, Muhammed Zahit & Şan, Filiz (Ed.) *Çeviribilimde Güncel Çalışmalar I*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, 232-255.

- Şan, Filiz / Koçlu, Seda** (2020): Toplum Çevirmenliği Alanında Türkiye’de Yapılan Bilimsel Çalışmalar: Analiz ve Değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (19), 780-802. DOI: 10.29000/rumelide.752813.
- Şevik, Nesrin** (2023): Haber Metinleri Çevirilerinde Paralel Metinlerle Çalışmanın Önemi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 1633-1655. DOI: 10.29000/rumelide.1253023.
- Scammell, Claire** (2018): *Translation Strategies in Global News: What Sarkozy Said in the Suburbs*. London: Palgrave Pivot.
- Scammell, Claire** (2022): Reading Translated News. Bielsa, Esperanca (Ed.). *The Routledge Handbook of Translation and Media*. Oxon/New York: Routledge Handbooks, 265-279.
- Schäffner, Christina** (2000): *Translation in the Global Village*. Bristol: Multilingual Matters.
- Schäffner, Christina** (2012): Rethinking Transediting, *Meta*, 57(4), 866-883.
- Stetting, Karen** (1989): Transediting – A New Term For Coping with the Grey Area Between Editing and Translating. Graham, Caie v.d. (Ed.), *Proceedings From the Fourth Nordic Conference for English Studies*. Copenhagen: University of Copenhagen, 371–382.
- Suçin, Mehmet Hakkı** (2014): *Arapça-Türkçe/Türkçe-Arapça Haber Çevirisi*. İstanbul: Opus Yayınları.
- Tanış-Polat, Nilgin** (2009): Çeviribilim ve Dilbilim Bağlamında Türkiye’de Sesli Betimlemenin Yeri ve Önemi. *Dilbilim Araştırmaları*, 1-10.
- Thurbil Yat, Gai** (2007): *A Literature Review Of The Factors Impacting On Objectivity In News Journalism*. Yüksek Lisans Tezi. Nelson Mandela Metropolitan University.
- Tsai, Claire** (2010): News Translator as Reporter. Schäffner, Christina & Bassnett, Susan (Ed.) Political Discourse, *Media and Translation*. Cambridge Scholars Publishing, 178-197.
- Ünsal, Gülhanım** (2019): Haber Dili Çevirisi. *International Journal of Language Academy*, (7) 2, 40-55. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.4135>
- Ünsal, Gülhanım** (2013): Essai D’application De L’approche Processus Aux Textes Français Du Journal Dans L’enseignement De La Traduction, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 103-112.
- Van Doorslaer, Luc** (2012). Translating, Narrating and Constructing Images in Journalism with a Test Case on Representation in Flemish TV News. *Meta*, 57 (4), 1046–1059. <https://doi.org/10.7202/1021232ar>
- Van Doorslaer, Luc** (2022): Journalism and Translation: Overlapping Practices. Bielsa, Susan (Ed.). *The Routledge Handbook of Translation and Media*. Oxon/New York: Routledge Handbooks, 169-182.
- Varga, Gyöngyi** (2016): *Der versteckte Text bei Presseübersetzungen Analyse der ungarischen Berichterstattung über Viktor Orbán und deren deutschen Übersetzungen in Presseurop und Euro|topics*. Yüksek Lisans Tezi. Karl-Franzens-Universität Graz.
- Yazıcı, Mine** (2011): *Çeviribilimde Araştırma*. İstanbul: Multilingual.
- Yetkin Karakoç, Nihal** (2020): Basındaki Haber Çevirilerine Çeviribilim ve Çeviri Eğitimi Açısından Bir Bakış. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 59-69. DOI:10.32600/huefd.519750
- Yücel, Faruk** (2015): Televizyonda Çeviri Olgusu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 307-315.
- Yücel, Faruk** (2010): Die Eigenschaften der Übersetzungen von Presstexten oder Warum wird eine Nachricht nicht anders übersetzt? *XI. Türkischer Internationaler Germanistik Kongress*, 20-22 Mayıs 2009, 399-413.

Internet Kaynakları

Durmaz, Can: Dünya'nın En Büyük Göçü: Küresel Köy'e (Global Village) Göç Ediyoruz!.
<https://medium.com/@candurmaz/d%C3%BCnyan%C4%B1n-en-b%C3%BCy%C3%BCk-g%C3%B6%C3%A7%C3%BC-k%C3%BCresel-k%C3%B6y-e-global-village-g%C3%B6%C3%A7-ediyoruz-6020b00f079d> (En son erişim: 08.09.2023).